

Buresboahthin vástidit Skuvladearvvašvuohtajearahallamii!

Ámmátlaš oahppolágádusaid 1. ja 2. jagiid studeanttat

Jearahallamii vástideapmi lea eaktodáhtolaš.

Rávvagat:

- Vállje vástádusa, mii lea lagamusas iežat oaivila dehe vásáhusa.
- Vástit gažaldagaide rehálaččat.
- Vuojo iežat vástádusaide. Ále čuovo, maid earát vástidit. Divtte maiddái earáid deavdit ráfis iežaset skoviid.
- Deaddil loahpas “Sádde”-boalu ja gidde bláđána.

Jearahallamis ii jerro du namma. Buot vástádusat gieđahallojuvvojit luohttámušain.

Vástádusaid vuodul sáhttit buoridit mánáid, nuoraid ja bearrašiid bálvalusaid ja ovddidit skuvllaid doaibmama. Vástádusat geavahuvvojit maiddái dieđalaš dutkamusaide ja dat sáhttet addojuvvot maiddái eará dutkiid geavahussii.

Dieđut seailuhuvvojit Dearvvašvuođa ja buresbirgejumi lágádusas (THL).

Duogášdieđut

1 . Mii lea du virggalas sohka bealli?

- Bárdni
- Nieida

2 . Muosáhatgo ahte don leat

- Bárdni
- Nieida
- Goabbánai
- In goabbáge
- Muosáhussan molsašuddá

3. Skuvlensuorgi

- Humanisttalaš ja dáiddasuorggit
- Gávpi ja hálldahus
- Luonddudiehtagat
- Diehtogiedáhallas ja diehtujohtalus
- Teknihka suorggit
- Eana- ja vuovdedoallosuorggit
- Dearvvašvuoda- ja buresveadjinsuorggit
- Bálválsuorggit

4. Gallát jagi stuđeanta don leat?

- 1. jagi stuđeanta
- 2. jagi stuđeanta
- 3. jagi stuđeanta
- 4. jagi stuđeanta

5. Čadahatgo duppál- dehe golmmešdutkan logahagas dehe ámmátlaš oahppolágádusas?

- Juo
- In

6. Guđe jagi don leat riegiádan?

- 2001 dehe ovdal
- 2002
- 2003
- 2004
- 2005
- 2006
- 2007
- 2008 dehe maŋjel

7. Man mánuš don leat riegiádan?

- Ođđajagimánnu
- Guovvamánnu
- Njukčamánnu
- Cuorjománnu
- Miessemánnu
- Geassemánnu
- Suoidnemánnu
- Borgemánnu
- Čakčamánnu
- Golggotmánnu
- Skábmamánnu
- Juovlamánnu

8 . Gos vástidan dán jearahallamii?

- Oahppolágádusas lagašoahpahas
- Gáiddusoahpahas
- Bargobáikkis bargoeallimis oahppama áigge

Stuđeren 1/3

9 . Maid liikot stuđereapmái dál? Liikon stuđereapmái

- Hui olu
- Oalle olu
- Oalle unnán
- In ollenge

10 . Maid oaivvildat iežat joavkkus?

- Ollásit seamma oaivilis
- Seamma oaivilis
- Sierra oaivilis
- Ollásit sierra oaivilis

Mu joavkkustan lea buorre bargoráfi

Joavkku vuoignja lea dakkár, ahte duosttan lupmosit cealkit iežan oaivila

Mu joavkku stuđeanttat loktet bures ovttas

11 . Maid oaivvildat iežat oahpaheddjiin?

- Ollásit seamma oaivilis
- Seamma oaivilis
- Sierra oaivilis
- Ollásit sierra oaivilis

Oahpaheaddjit roahkasmahttet mu cealkit iežan oaivila oahppadiimmuin

Oahpaheaddjit leat beroštuvvan das, mii munnje gullo

Oahpaheaddjit meannudit minguin stuđeanttaiguin vuoiggalaččat

SDJ 2023: Ámmátlaš oahppolágádusaid 1. ja 2. jagiid studeanttat

Givssideapmi mearkkaša čuoovvovaš jearaldagas dan, ahte oahpaheaddji dahje bargovehkii gullevaš eará olmmoš dagaha sániiguin dahje daguiguin **jámma** váivves miela muhtun studentii. Givssideapmi ii goittotge leat ovdamearkka dihtii seahkaneapmi studeantta heajos láhttemii dahje bargguid barggakeahtta guođdimii.

12. Leago muhtun oahpaheaddjiin dahje eará skuvlat rávisolbmuin givssidan du oahppolágádusas **dán lohkanjagi** áigge?

- Mánngga have vahkus
- Sulaid okte vahkus
- Hárvvit
- Ii ollenge (sirdás gažaldahkii 14)

13. Jus oahppolágádusa rávisolmmoš lea givssidan du **dán lohkanjagi** áigge, leigo son

- Oahpaheaddji
- Oahppolágádusa eará rávisolmmoš

14. Makkár vejolašvuohta dus lea leamaš váikkuhit čuoovvovaš áššiide oahppolágádusastat **dán lohkanjagi** áigge?

- Hui buorre
- Oalle buorre
- Ii buorre iige heittot
- Oalle heittot
- Hui heittot

Oahppodiimmuid ordnemat (omd. barganvuogit)

Studerema plánen (ee. oahppodiimmuid sajušteapmi, studerenbeaivvi álgínáigemuddu, iskkusordnemat)

Diibmogaskkaid dehe bottuid plánen dehe ollašuttin

Oahppolágádusa oktasaš njuolggadusaid ráhkadeapmi

Oahppolágádusa sajiid plánen dehe čorgen

Skuvlaboradeapmi (ee. biebmolisttut, sajiid loaktin)

Oahppolágádusa fáddábeivviid, feasttaid, mohkiid ja leairaskuvllaid ordnen

15 . Muosáhan iežan lea dehálaš oassi

- Ollásit seamma oaivilis
- Seamma oaivilis
- Li seamma iige sierra oaivilis
- Sierra oaivilis
- Ollásit sierra oaivilis

Luohkkáservoša

Skuvlaservoša

Stuđeren 2/3

16 . Leatgo dus váttisvuodát čuovvovaš áššiin, mat laktásit stuđereapmái?

- Li ollenge
- Oalle unnán
- Oalle olu
- Hui olu

Oahpahusa čuovvun oahppadiimmuin

Leavssuid dehe eará danveardásaš bargguid bargan

Iskosiidda ráhkkaneapmi

Bargguid bargan, mat gáibidit čállima

Bargguid bargan, mat gáibidit lohkama

Bargguid bargan, mat gáibidit rehkenastima

Geavatlaš bargguid bargan

Njálmmálaš ovdanloaiddastus

Vástideapmi diimmuin

**Rusttegiid (digitála teknikka dehe prográmmaid)
geavaheapmi, mat adnojuvvojit stuđereamis**

17. Leatgo čuovvovaš áššit headuštan du oahppolágádusas **dán lohkanjagi** áigge?

- li ollenge
- Muhtun veardde
- Olu

Liiggás báhkas siste

Liiggás galmmas siste

Moskku (heajos) áibmu

Unohis hádja

Stuđerensajiid baskivuohta

Šlápma

Ilá čuovgat dehe čuovggaheapme

Unohis bargostuolut, bargobeavddit dehe eará viessogálvvut

Heajos hivssegat, gárvodansajit ja basadansajit

18. Man dávjá dus leat leamaš **dán lohkanjagi** áigge

- li ollenge
- Muhtun geardde jagis
- Mánnosaččat
- Vahkkosaččat
- Beaivválaččat dehe measta beaivválaččat

Maŋŋoneamit

Lobihis eretorrumat, soaidnárastin (šlárvađeapmi)

Eretorrumat buozalmasaid dihte

Ovddalgihtii sohppojuvvon eretorrumat (omd. bearraša luopmomátki, áiggeáđji)

Eretorrumat eará siva dihte

19. Leatgo molson oahppolágádusa gaskan **dán lohkanjagi**?

- In
- Juo

Stuđeren 3/3

20 . Leatgo vásihan čuovvovašlágán dovdamušaid, mat laktásit stuđereapmásat?

- Eai jur goassige
- Muhtun geardde mánus
- Muhtun geardde vahkus
- Measta beaivválaččat

Orun hávkame skuvlabargui

Orru, ahte iežan stuđeremiin ii leat šat mearkkašupmi

Mus lea bisttehisvuoda dovdamušat iežan stuđeremiin

21 . Naba man dávjá leat vásihan čuovvovaš dovdamušaid, mat laktásit skuvlabargui?

- Eai jur goassige
- Muhtun geardde mánus
- Muhtun geardde vahkus
- Measta beaivválaččat

Go lihkan idđedis, mun dovddan buorrin álggahit stuđerema

Lean movttáskan stuđereamis

Go barggan stuđeremii laktásan bargguid, vajálduhtán buot birrasis

22 . Leatgo ožžon doarjaga ja veahki **oahppamii ja stuđeremii** čuovvovaš oahppolágádusa rávis olbmui **dán lohkanjagi** áigge?

- Juo, olu
- Juo, muhtun veardde
- In, muhto livččen dárbbášan
- Mun in leat dárbbášan veahki

Luohkágohppi dahje joavkobagadalli

Eará oahpaheaddji

Oahppobagadalli (OPO)

Sierraohpaheaddji

Givssideapmi

Givssidemiin dárkkuhuvvo dás dat, go nubbi oahppi dehe oahppiid joavku dadjá dehe dahká unohis áššiid muhtin oahppái. Givssideapmi lea maid dat, go oahppi givssiduvvo **duojážassii**, vugiin masa son ii liiko. Givssideapmi ii leat dat, go guokte sulaid **ovttagievrrat** oahppi riidaleaba.

23. Man dávjá don leat givssiduvvon **dán lohkanbaji** áigge?

- Mánngga have vahkus
- Sulaid okte vahkus
- Hárvvit
- Ii ollenge

24. Man dávjá don leat oassálastán eará stuđeanttaiguin givssideapmái **dán lohkanbaji** áigge?

- Mánngga have vahkus
- Sulaid okte vahkus
- Hárvvit
- Ii ollenge

Jos don it leat givssiduvvon dehe it ieš leat oassálastán givssideapmái skuvllas dán lohkanbaji áigge, sirdás gažaldahkii 28.

25. Jos don leat givssiduvvon dehe don leat oassálastán eará stuđeanttaiguin givssideapmái dán lohkanbaji áigge, mot dat lea dáhpáhuvván?

- Juo
- Ii

Buddostallojuvvon olmmošmeahttumit, dahkkon bogostahkan dehe hárdjuvvon bávččagahtti vugiin

Guđđojuvvon vuhtii válddekeahtá dehe skihpárboavjji olggobeallái

Čorbmojuvvon, čikčojuvvon dehe hoiggaduvvon

Bostaluvvon eará stuđeanttaide bávččagahttinulbmilis

Dolvojuvvon ruhta dehe dávvir dehe cuvkejuvvon dávvirat

Uhkádallon dehe bákkuhuvvon dahkat áššiid vuostemillii

Bávččagahtton luotnudan geahčastagaiguin dehe láhtaiguin

Loavkiduvvon giehtatelefovnain dehe internehta bakte; deakstadiedut, riŋgemat dehe govat

Muhtun eará vugiin

26 . Leatgo don muitalan oahppolágádusa muhtin ráves olbmui **dán lohkanbaji** áigge oahppolágádusas dáhpáhuvvan givssideamis?

- Juo
- In (sirdás gažaldahkii 28)

27 . Mii lea dáhpáhuvvan dan mannel, go leat muitalan givssideamis?

- Givssideapmi lea nohkan
- Givssideapmi lea unnon
- Givssideapmi lea joatkašuvvan dego ovdalge
- Givssideapmi lea vearránan
- In dieđe

Dearvvašvuohta

28 . Maid oaivvildat iežat dearvvašvuohtadilis?

- Hui buorre
- Oalle buorre
- Gaskageardán
- Oalle dehe hui heittot

29 . Guhkkodat ja deaddu (merke čavdelohkun)

Guhkkodat _____ cm

Deaddu _____ kg

30 . Man mielas leat deattustat? Leatgo mielastat

- Čielgasit buoidi
- Vehá buoidi
- Muttágis deaddu
- Vehá ruoinnas
- Čielgasit ruoinnas

31 . Smiehta **golbma manjimuš mánotbaji** gitta otná beaivvi rádjái. Man dávjá leat vásihan čuovvovaš áššiid?

- Beaivválaččat dahje measta juohke beaivve
- Sulaid oktii vahkus
- Hárvvit go oktii vahkus
- In goassige

Dus lea váttis nohkkat.

Gohccát gaskan idjanahkáriid.

Don leat beaivet váiban ja nuosas.

Don dovddat oaivejorgása dahje leat illáveadji

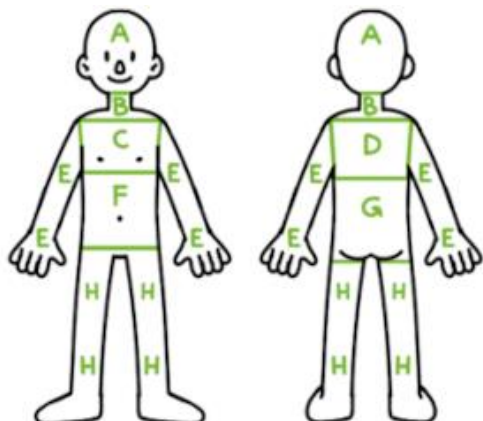
Du njunni lea dahppon

Du čotta lea goikkis dehe bávččas

Dus lea gosahat

Du čalmmat sakŋidit dahje sidjot

32. Geahča gova. Smiehta **golbma mañimuš mánotbaji** gittá otná beaivvi rádjái. Man dávjá dus leat leamaš bákčasat dáin sajiin?

- Beaivválaččat dahje measta juohke beaivve
- Sulaid oktii vahkus
- Hárvvit go oktii vahkus
- Eai goassige

Oaivvis (A)

Niskkis dahje hárduin (B)

Radderikkis (C)

Badječielggis (D)

Giedain (E)

Čoavjjis (F)

Vuollečielggis dahje čoarbbealdehkiin (G)

Julggiin (H)

33. Leago dus doaktára gávnahan muhtun guhkesáigge buozalmas dehe dearvvašvuoda buncarakkis?

- Ii
- Juo

34. Mat áššiid leat dutnje álkit dehe váddásat?

- Eai váttisvuodát
- Veaháš váttisvuodát
- Olu váttisvuodát
- li lihkostuva obanassiige

Leago dus váttis oaidnit (jus dus leat iežat čalbmelásat dahje čieguslinsat, mot oainnát daiguin)?

Leago dus váttis gullat hupmama (jus geavahat gullanapparáhta heajos gullu dihte, mot gulat dainna)?

Leago dus váttis vázzit sulaid kilomehterbeale, ovdamearkka dihte faláštallangietti birra?

Leago dus váttis oahppat odđa áššiid?

Leago dus váttis muitit áššiid?

Leago dus váttis vuojulduvvat, vaikko bargu livččii du mielas somá?

Miela buresveadjin

35. Man dávjá čuovvovaš buncaraggát leat váivvidan du skovi deavdima ovddit **guovtti vahku** áigge?

- li ollenge
- Mánngga beavve
- Eanas oasi beavvis
- Measta juohke beavve

Jierásnuvvama, átestuvvama dehe čiegus vašáskuvvama dovdu

In leat bastán heaitit dehe hálddašit fuolastuvvaman

Badjelmearálaš fuolastuvvan sierralágán áššiin

Váttisvuohtha lotkkodit

Nu leabuhis dilli, ahte lea váttis orrut ovtta sajis

Miedisvuohtha hárbmat dehe eardut álkit

Ballu das, ahte juoga gáfat sáhtálii dáhpáhuvvat

Dušše unnanaš beroštupmi dehe návddašepmi sierralágán áššiid dahkamis

Šlundivuohtha, nuonddahallan, doaivvuhisvuohtha

36 . Leatgo don leamaš fuolas miellalágis manjimus gollan **12 mánu** áigge?

- In (sirdás gažaldahkii 38)
- Juo, muhto lean muitalan áššis soapmásii
- Juo, muhto in leat muitalan áššis geasage

37 . Leatgo ožžon doarjaga ja veahki manjimus gollan **12 mánu** áigge áššiin, mat laktásit miellaláhkásat?

- Juo, olu
- Juo, muhtun veardde
- In, muhto livččen dárbbášan
- Mun in leat dárbbášan veahki

Oahppolágádusa ráves olbmuin (oahpaheaddji, dearvvašvuohtadikšu, doavttir, psykologa, kuráhtor)

Bálvalusain oahppolágádusa olggobealde (omd. dearvvašvuohtaguovddáš, mielladearvvašvuohtabálvalusat, nuoraidoaimma bálvalusat)

ležat váhnemiin

Ustibiin ja eará lagaš olbmuin

38 . Vulobealde leat ovdanbuktojuvvon muhtun čuoččuhusat dovdamušain ja jurdagiin. Vállje molssaeavttu, mii buoremusat govvida vásáhusaidat manjimus **guovtti vahku** áigge.

- li goassige
- Hárve
- Muhtumin
- Dávjá
- Álot

Ovdanbuktojuvvon 1-7

Short Warwick Edinburgh Mental Wellbeing Scale (SWEMWBS) © NHS Health Scotland, University of Warwick and University of Edinburgh, 2008, buot vuoigatvuođat leat doalahuvvon.

39 . Man olu čuovvovaš váttisvuodát leat váivvidan du maŋimuš vássán **vahku** áigge?

- li ollenge
- Vehá
- Govttolaččat
- Hui olu
- Issoras olu

Ovdanbuktojuvvon 1-3

MINI-SPIN. Copyright, Jonathan Davidson. ©1995, 2008, 2014. Buot vuoigatvuodát leat doalahuvvon.

40 . Árvvoštala juohke čuoččuheami bokte, heivego čuoččuhusa govvádus dálá dillaidat.

- Juo
- li

Fikkatgo vuoksit, go dovddat leat menddo gallái?

Leatgo fuolas jurdagis, ahte it bastte hálddašit borramat meari?

Leatgo ruoidnan lagaš áiggiin badjel guhtta kilo golmma mánu áigge?

Jáhkátgo leat buoidi, vaikke earát čuoččuhit, ahte leat ruoinnas?

Hálddašago borramuš mielastat du eallima?

41 . Leatgo čuovvovaš áššit dáhpáhuvvan dutnje?

- Eai goassige
- Oktii
- Guovtte háve
- 3-4 háve
- 5 háve dehe dávjjit

Lean iešdáhtus vahágahtán iežan, omd nájadan

Mus leat iešsoardima jurdagat

Lean geahččalan soardit iežan

Jus miela buresveadjimii laktáseaddji áššit váivvidit du, de lea dehálaš hállat ášši birra ovdamearkka dihtii vanhemiiguin dahje oahppolágádusa dearvvašvuođadivššáriin. Sáhtát maiddái háleštit áššiidat birra Sekasin-chatis dahje MLL Mánáid ja nuoraid telefavnas dahje chattis.

Ustibat

42 . Leatgo dus dál duođaid lagas ustit, geainna sáhtát ságastallat luhtolaččat measta buot iežat áššiin?

- Eai leat lagaš ustibat
- Lea okta lagaš ustit
- Leat guokte lagaš ustiba
- Leat eanet lagaš ustibat

43 . Dovddatgo iežat oktonassan?

- In goassige
- Hui hárve
- Muhtumin
- Oalle dávjá
- Duožážassii

Servvoštallan ja seksuáladearvvašvuohta

44 . Mii čuovvovaččain govve buoremusat seksuála orientašuvnnat dálá áigge?

- Hetero
- Bi- dehe panseksuála
- Homo dehe lesbo
- Mihkkege dain, mat leat ovddabealde, ii govve mu
- In máhte dadjat

45 . Servvoštalatgo dál?

- In
- Juo

46 . Leatgo goassige anašan?

- In leat (sirdás gažaldahkii 48)
- Lean

47 . Maid eastadanvugiid geavaheidde maŋimus anašeamis?

Sáhtát válljet máŋga molssaeavttu.

- Kondoma
- E-pilleraid dehe minipilleraid
- Eastadanrieggá dehe eastadanloastara
- Spirála
- Maŋŋeeastadeami anašeamis maŋŋel
- Juoga eará vuogi
- Ean maidege, sávve oazžut máná
- Ean maidege, eará ákka dihte
- In dieđe

48 . Fállojuvvojitgo studeantadearvvašvuodafuolahusas dahje studeren- dahje ássangieltat eará dearvvašvuodafuolahusa bálvalusain **nuvttá** eastadanreiddut nuoraide?

- Juo
- Ii
- In dieđe

49 . Leatgo ožžon maŋimuš **12 mánotbaji** áigge nuvttá eastadanreidduid dearvvašvuodafuolahusa ámmátolbmui?

- Juo
- In (sirdás gažaldahkii 51)
- Mun in leat dárbbášan (sirdás gažaldahkii 51)

50 . Maid čuovvovaš áššiin leat ožžon dearvvašvuodafuolahusa ámmátolbmui nuvttá maŋimuš **12 mánotbaji** áigge?

Sáhtát válljet máŋga molssaeavttu.

- Kondomaid
- E-pilleraid dahje minipilleraid
- Eastadanrieggá dehe eastadanloastara
- Spirála
- Maŋŋeeastadeami anašeamis maŋŋel
- Man nu eará

Bániid bassan

51 . Man dávjá basat iežat bániid?

- En goassige
- Hárvvibut go oktii mánus
- Unnimusat oktii vahkus, muhto in beaiválaččat
- Oktii beaivvis
- Dávjjit go oktii beaivvis

Boradeapmi

52 . Man dávjá leat boradan dehe juhkan čuovvovaš borramušaid dehe juhkamušaid **mañimus vássán vahku** (7 b) áigge?

- In oktege
- 1-2 beaivve áigge
- 3-5 beaivve áigge
- 6-7 beaivve áigge

Heđemiid dehe murjjiid

Varas dehe vuššon ruotnasiid (juoidá eará go buđeha)

Njálgáid dehe šukkuláde

Sohkarbruvssa dehe sohkaršávtta

Sohkarkeahtes limonáda dahje sohkerkeahtes šávtta (light)

Energijajuhkamušá

53 . Man dávjá borat čuovvovaš mállásiid **studerenvahku** áigge?

- Viđa beaivve áigge
- 3-4 beaivve áigge
- 1-2 beaivve áigge
- In oktege

Iđitbihtá

Skuvlamális

Eahketborramuš

Eahketbihtá

Gaskabihtát

54 . Maid oaivvildat skuvlabeaivemállásis?

- Ollásit seamma oaivilis
- Seamma oaivilis
- Sierra oaivilis
- Ollásit sierra oaivilis

Skuvlabeaivemális fálljuvvo vuogas áigge beaivit

Skuvlabeaivemállása borramii lea várrejuvvon doarvái áigi

Skuvlabeaivemális lea fálljuvvon doarvái

Skuvlabeaivemális lea šlája dáfus buorre

Skuvlabeaivemális lea smáhka dáfus buorre

Oadđin

55 . Galle áigge manat dábálaččat nohkkat?

Vástit goappánai sadjái.

Árggaid

Vahkuloahpaid

- Sullii diibmu 19:00 dehe árat
- Sullii diibmu 19:30
- Sullii diibmu 20:00
- Sullii diibmu 20:30
- Sullii diibmu 21:00
- Sullii diibmu 21:30
- Sullii diibmu 22:00
- Sullii diibmu 22:30
- Sullii diibmu 23:00
- Sullii diibmu 23:30
- Sullii diibmu 24:00
- Sullii diibmu 00:30
- Sullii diibmu 01:00
- Sullii diibmu 01:30
- Sullii diibmu 02:00
- Sullii diibmu 02:30
- Sullii diibmu 03:00
- Sullii diibmu 03:30
- Sullii diibmu 04:00 dehe maŋjel

56 . Galle áigge don dábálaččat gullát?

Vástit goappánai sadjái.

Árggaid

Vahkuloahpaid

- Sullii diibmu 05:00 dehe árat
- Sullii diibmu 05:30
- Sullii diibmu 06:00
- Sullii diibmu 06:30
- Sullii diibmu 07:00
- Sullii diibmu 07:30
- Sullii diibmu 08:00
- Sullii diibmu 08:30
- Sullii diibmu 09:00
- Sullii diibmu 09:30
- Sullii diibmu 10:00
- Sullii diibmu 10:30
- Sullii diibmu 11:00
- Sullii diibmu 11:30
- Sullii diibmu 12:00
- Sullii diibmu 12:30
- Sullii diibmu 13:00 dehe maŋŋel

Faláštallan

57 . Galle diimmu vahkus faláštalat **friddjaáigge** nu, ahte lahpastuvat ja bivastuvat?

- In ovttage
- Sulaid ½ diimmu
- Sullii 1 diimmu
- Sullii 2-3 diimmu
- Sullii 4-6 diimmu
- Sullii 7 diimmu dehe eanet

58 . Man dávjá hárjehat lihcadeami dehe faláštalat oahpisteami mielde dehe iešoaivves **friddjaáigge**?

- Measta beaivválaččat
- Juohke vahku
- Juohke mánu
- Hárvvit
- In goassige

Oahpistemiin searvvi dehe organisašuvnna diimmuin, hárjehusain dehe gilvvuin/kámpain

Iešoaivves

SDJ 2023: Ámmátlaš oahppolágádusaid 1. ja 2. jagiid studeanttat

Falášállan mearkkaša dás buot dakkár doaimmaid, mat lasihit váimmu coahkkima ja ožžot du oanehassii šieđđaluvvat ovdamearkka dihte faláštaladettiin, spealadettiin ustibiiguin, skuvlamátkkis, diibmogaskkas dehe oahppolágádusa falášállandiimmuin. Lihkadeapmi lea ovdamearkka dihte ahccilis vázzin, viehkan ja sihkkelastin.

59 . Smiehta buot lihadeapmát vássán **7 beaivve** áigge. Man galle beaivve don leat lihadan aŋkke diimmu beaivvis?

- 0 beaivve
- 1 beaivve áigge
- 2 beaivve áigge
- 3 beaivve áigge
- 4 beaivve áigge
- 5 beaivve áigge
- 6 beaivve áigge
- 7 beaivve áigge

60 . Man guhká **dávjjimusat** váccát dahje sihkkelasttát skuvlamátkkiinat? Váldde vuhtii maiddái mátkki bussebissehakkii ja bissehagas oahppolágádussii ja ruoktot.

- In ollenge, jođán olles mátkki omd. mopedain dahje biillain
- Vuollil 10 minuhta beaivvis
- 10-30 minuhta beaivvis
- 31-60 minuhta beaivvis
- Badjel diimmu beaivvis

Borgguheapmi ja gárrenávdnasat 1/3

Jearaldagat 61-62 gusket BORGGUHEAPMÁI (ii šleađgaduhpáhii)

61 . Man galle sigareahta, biibbodyevva ja sigára leat borgguhan oktiibuot dán rádjái?

- In ovttage (sirdás gažaldahkii 63)
- Dušše ovtta (sirdás gažaldahkii 63)
- Sullii 2-50
- Badjel 50

62 . Mii čuovvovaš molssaeavttuin govvida buoremusat **du dáláš borgguheamát?**

- Borgguhan oktii beaivvis dehe dávjjit
- Borgguhan oktii vahkus dehe dávjjit, in goitge beaivválaččat
- Borgguhan hárvvit go oktii vahkus
- Lean streikkas dehe heaitán borgguheamis

63 . Leatgo goassige geavahan dáid?

- In ollenge
- Lean geahččalan oktii dehe moddii
- Geavahan duollet dálle
- Geavahan beaivválaččat
- Lean geavahan, muhto heiten

Snuvssa

Nikotiidnaseahkažiid

Čáhcebiippu (shisha)

64 . Geavahatgo šleađgaduhpáha, mii doallá sisttis čuovvovaš ávdnasiid?
Vástit juohke gurgadassii.

- In ollenge
- Lean geahččalan oktii dehe moddii
- Geavahan duollet dálle
- Geavahan beaivválaččat
- Lean geavahan, muhto heiten

Nikotiinna

Duhpátsmáhkaid

Eará smáhkaávdnasiid (omd. heđensmáhkát)

Juoidá eará

65 . Gos háhket manimus **30 beaivve** áigge iežat geavahan duhpátbuktagiid sihke šleađgaduhpátrusttegiid ja -golgosiid?
Vástit buot buktagiid bokte.

Sigarehtat

Snuvsa

Šleađgaduhpátrusttegat ja -golgosat

- In leat geavahan manimus 30 beaivvi áigge
- Osten ieš gávppis
- Osten ieš kioskkas dehe bensiidnastašuvnnas
- Osten ieš restauráŋgas dehe báras
- Osten ieš dámppas dehe olgoriikkain
- Dingojin neahhtagávppis
- Háhken sosiála media bakte
- Mu váhnemat dehe oappážit vižže dehe fálle
- Válden ruovttus lobihaga
- Mu olbmát vižže dehe fálle
- Soames eará ráves olmmoš dehe amas olmmoš vieččai dehe fálai
- Eará sajes

66 . Leatgo du váhnemat borgguhan du eallináigge?

Eadni

Áhčči

Eará váhnen

- Eaba leat borgguhan
- Leaba borgguhan, muhto heaitán
- Borgguheaba dálá áigge
- In dieđe

Borgguheapmi ja gárrenávdnasat 2/3

67 . Man olu buot buohkanassii geavahat alkohola, ovdamearkka dihte bealle burkke vuollaga dehe eanet?

- Okte vahkus dehe dávjjit
- Moatte have mánus
- Sullii oktii mánus
- Hárvvit
- In geavat alkoholajuhkamušaid (sirdás gažaldahkii 70)

68 . Man dávjá geavahat alkohola **gárremiidda** rádjái?

- Oktii vahkus dehe dávjjit
- Sullii 1-2 háve mánus
- Hárvvit
- In goassige

69 . Mot háhket mannan háve alkohola, man juhket?

- Juo
- li

Osten ieš Alkos

Osten ieš gávppis

Osten ieš kioskkas dehe bensiidnastašuvnnas

Osten ieš restauráŋŋas dehe báras

Osten ieš dámpas dehe olgoriikkain

Áhčči dehe eadni vieččai dehe fálai

Boarrásiid oappážit vižže dehe fálle

Válden ruovttus lobihaga

Mu olbmát vižže dehe fálle

Soames eará ráves olmmoš dehe amas olmmoš vieččai dehe fálai

70 . Geavahago soames du váhnemiin liiggás olu alkohola?

- Ii (sirdás gažaldahkii 72)
- Juo

71 . Leago dat hehtten du?

- Ii
- Juo

Borgguheapmi ja gárrenávdnasat 3/3

72 . Leatgo goassige geahččalan dehe geavahan čuovvovaš ávdnasiid?

- In goassige
- Oktii
- 2-4 háve
- 5 háve dehe dávjjit

Kannabisa (marihuána tai hášša)

Susttašan juoidá gárehuhtti ávdnasa (liimma, butána ded.) vai gárehuvat

Dáلكasiid (ráfáidáhtti, nagir- dehe searggahatdálkasiid) dehe alkohola ja dálkasiid ovttas vai gárehuvat

Ekstása, amfetamiinna, Subutexa, heroinna, kokaiinna, LSD:a, gamma dehe eará danveardásaš gárehuhtti ávdnasiid

Gárehuhtti ávdnasiid, mas it diehtán, mii dat lei

73 . Muittohala maŋimus vássán **30 beaivvi**. Man galle háve don leat geavahan ovddit gažaldagas namuhuvvon gárehuhtti ávdnasiid?

- In ollenge
- Oktii
- 2-4 háve
- 5 háve dehe dávjjit

Kannabisa (marihuána tai hášša)

Juoidá eará ovddit gažaldagas namuhuvvon gárehuhtti ávdnasa

74 . Makkárin árvvoštalat iežat ahkásaččaid vejolašvuodaid háhkat narkotihkaid, ovdamearkka dihte kannabisa (marihuána dehe hášša), iežat báikegottis?

- Hui álki
- Oalle álki
- Oalle váttis
- Hui váttis
- In dieđe

Bárttit

75 . Leago dutnje dáhpáhuvvan **dán lohkanjagi** áigge oahppolágádusas dehe skuvlamátkkis bárti, man dihte leat fitnan doaktára, dearvvašvuhtadkšu dehe buohccedikšu luhtte?

- Ii oktege
- Oktii
- Guovtte have dehe dávjjit

Diibmogaskkas

Faláštallandiimmus

Eará diimmus

Barganoahppanáigodagas

Skuvlamátkkis

Fysihkalaš veahkaváldi

76 . Leatgo dutnje dahkkon maŋimus gollan **12 mánu** áigge čuovvovaš áššit?

- Juo
- Ii

Suoláduvvon dehe geahččaluvvon suoládit juoga veahkaválddiin dehe dainna uhkidemiin

Muđuid suoláduvvon juoga

Uhkiduvvon vaháguhttot fysalaččat

Rohkkahuvvon fysalaččat dego čorpmauvvon, čikčojuvvon dehe adnon juoga vearju

Seksuála headušteapmi ja veahkaváldi

Dus lea riekti mearridit, mainna lágiin du duohtadit. Juos soamis guoská du buolahuhtti dahje unohis vugiin, mital dan birra dakkár rávesolbmui, geasa luohát. Mital maiddái, juos soamis lea bággen du guoskat alcces. Sáhtát mitalit áššis ovdamearkka dihtii oahpaheaddjái dehe skuvladearvvašvuohtadivššárii. Sáhtát maiddái váldit oktavuoda ovdamearkka dihtii Neahttadorvorktui dahje Rihkusegillájeaddjigohčimii.

77. Leatgo muosáhan headušteaddji seksuála evttohallama dehe vuortnuheami mañimus gollan **12 mánu** áigge?

- Juo
- In

Telefovnnas dehe internehtas

Oahppolágádusas

Bargoeallimis oahppama áigge bargosajis

Áiggeájiid olis

Gáhta nalde, gávpeguovddážiin dehe eará almmolaš sajis

Du dehe muhtun eará olbmo ruovttus dehe eará priváhta sajis

78. Leatgo muosáhan juoidá čuovvovaččain mañimus vássán **12 mánu** áigge?

- Juo
- In

Bággehallat nuoladit

Goruda intiima sajiid duohtadeami du dáhtu vuostá

Anašeapmái dehe earalágán seksii átesteami dehe bákkuheami

Ruđa, biergasa dehe gárrenávdnasiid fállan dutnje seaksa ovddas

Bearrašis vásihuvvon veahkaváldi

Váhnemiin dárkkuhuvvojit dáin gažaldagain ovdamearkka dihte eadni dehe eadnebealli, áhčči dehe áhččebealli, adopšuvdnaváhnemat dehe sadjásašbearraša váhnemat.

79 . Leatgo du váhnemat dahkan **dutnje** čuovvovaš áššiid maŋimus vássán **12 mánu** áigge?

- II
- 1-2 háve
- 3 háve dehe dávjjit
- Lea dahkan, muhto in muite man galle háve

Biehttan hupmamis dutnje guhkes áigái

Loavkidan sánálaččat, ovdamearkka dihte bealkán du

Vuollánahtán dehe hehpehan du

Uhkidan hilgut dehe guođđit du okto

Bálkon, časkán dehe čiekčan dávviriid

Lássen du juoga báikái

Uhkidan du veahkaváldiin

80 . Leatgo du váhnemat dahkan **dutnje** čuovvovaš áššiid maŋimus vássán **12 mánu** áigge?

- II
- 1-2 háve
- 3 háve dehe dávjjit
- Lea dahkan, muhto in muite man galle háve

Dollen du nu, ahte don leat bávččagan

Norrdadan dehe ravgon du vašánit

Duhkuštan du

Spežžen du

Čorbmadan du dehe časkán diŋggain

Čievččastan du

Bávččagahtán du muđuid fysihkalaččat

Olggušteapmi

81 . Leatgo du givssidan, olgguštan dahje hehtten čuovvovaš áššiid dihtii maŋimuš vássán **12 mánu** áigge oahppalágádusas dahje friddjaáiggis?

- Juo
- Ii

Deaddu, guhkkodat, rohpa dahje goruda sárgosat

Liikeivdni

Lámisvuohta, guhkesáigásaš buohcuvuohta dahje oinnolaš váddu

Sohkabealli, sohkabeale ovdan buktin, earásohkabeallelašvuohta, sohkabealátkehtesvuoða

Seksuála doaladupmi

Giella

Olgoriikalaš duogáš, románaduogáš, sámevuohta

Oskkoldat, oskkuhisvuohta dahje eallinoaidnu

Bearaš dahje ruoktu (omd vanhemat, oappážagat, ekonomalaš dilli, ássanbáiki)

Jos leat vásihan headušteami dehe veahkaválddi, de lea hui dehálaš muitalit das ráves olbmui. Sáhtát hupmat ovdamearkka dihte oahpaheaddjái dehe iežat oahppolágádusa dearvvašvuohtadivššárii. Sáhtát maid váldit oktavuoda ovdamearkka dihte Neahttadorvoruktui, Rihkusegillájeaddjigohcimii dahje MML Mánáid ja nuoraid telefodnii ja chatii.

Veahki oažžun ja bálvalusat

Dearvvašvuohtadikšu ja doavttir dahkaba buot ohppiide dearvvašvuohtadárkkástusaid jeavddalaččat. Dábálaččat dearvvašvuohtadikšu bovde dehe addá áiggi dearvvašvuohtadárkkástussii. Dasa lassin studeanttat sáhttet fitnat dearvvašvuohtadikšu dehe doaktára vuostáváldimis dárbbu mielde.

82 . Leatgo fitnan **dán lohkanjagi** áigge oahppolágádusat dearvvašvuohtadikšu, doaktára, kuráhtora dehe psykologa luhtte?

- In, ii leat leamaš dárbu
- In, geahččalin inge beassan
- Juo, 1-2 háve
- Juo, 3-5 háve
- Juo, eanet go 5 háve

Dearvvašvuohtadikšu ságain muđuid go dearvvašvuohtadárkkástusas

Doaktára ságain muđuid go dearvvašvuohtadárkkástusas

Kuráhtora ságain

Psykologa ságain

83 . Man álki dus lea leamaš beassat oahppolágádusat dearvvašvuohtadikšu, doaktára, kuráhtora dehe psykologa vuostáváldimii **dán lohkanjagi** áigge?

- Hui álki
- Oalle álki
- Ii álki iige váttis
- Oalle váttis
- Hui váttis

Dearvvašvuohtadikšu ságaide eará go dearvvašvuohtadárkkástussii

Doaktára ságaide eará go dearvvašvuohtadárkkástussii

Kuráhtora ságaide

Psykologa ságaide

84 . Goas don leat mañimus fitnan stuđeantadearvvašvuohtafuolahusa **dearvvašvuođa dárkkástusas?**

Vállje ovttá molssaeavttu nu ahte guoská sihke dearvvašvuohtadikšu ja doaktára.

- Vuodđoskuvlla badjeluohkain
- 1. stuđerenjagi
- 2. stuđerenjagi
- In dieđe

Dearvvašvuohtadikšu luhtte

Doaktára luhtte

85 . Mot čuovvovaš áššit ollašuvve **mañimus** dearvvašvuohtadárkkástusas?

- Ollásit seamma oaivilis
- Seamma oaivilis
- Ii seamma iige sierra oaivilis
- Sierra oaivilis
- Ollásit sierra oaivilis

Hubmojuvvui munnje dehálaš áššiin

Mu oaivil guldaluvvui

Hálaimet mu bearrašii laktáseaddji áššiin

Mu mielas orui dorvvolaš muitalit iežan áššiid birra

86 . Leago oahppolágádusastat muhtun ráves olmmoš, geainna sáhtát dárbbu mielde ságastallat áššiin, mat deddet du miela?

- Ii
- Juo
- In dieđe

87 . Leatgo don ožžon doarjaga ja veahki iežat **buresbirgejumái** oahppolágádusa čuovvovaš ráves olbmui **dán lohkanjagi** áigge?

- Juo, olu
- Juo, muhtun veardde
- In, muhto livččen dárbbášan
- Mun in leat dárbbášan veahki

Dearvvašvuohtadikšus

Doaktáris

Psykologas

Kuráhtoris

Oahpaheaddjis

Oahppolágádusa muhtun eará ráves olbmos

Bearaš ja orrun 1/3

88 . Gos don orut? Vállje dan molssaeavttu, mii buoremusat govvida du dili.

- Váhnemiiguin oktasaš ruovttus
- Orun sulaid liikká olu iežan goappaš váhnemiin ovdamearkka dihte vuorrovahkuid, soai eaba oro ovttas
- Orun ovttas válđoáššis iežan nuppi váhnemiin ja mun lean nuppi váhneman luhtte duollet dálle, ovdamearkka dihte vahkuloahpaid
- Iežan ovtta váhnemiin
- Áhkuin ja ádjáin dehe eará fulkkiiguin almmá váhnemiid haga
- Sadjásašbearrašis
- Mánáidruovttus, nuoraidruovttus dehe skuvlaruovttus
- Bearašruovttus
- Orun internáhtas
- Seallavisttis, oktasaš dálldoalus dehe ”searvádallanstobus”
- Okto omd. láigoviesus dehe oamastanvisttis
- Ovttas iežan guimmiin (orrun- dehe náittoslihtus)
- Orun guimmiin ja mánáin/mánáiguin
- Orun okto mánáin/mánáiguin
- Orun váhnemiid luhtte ovttas iežan mánáin/mánáiguin
- Eará ládje

89 . Manin orut áhkuin ja ádjáin dehe eará fulkkiiguin?

- Sosiálabargi (sosba) lea dadjan gos orun
- Eará ákkaid dihte
- In máhte čilget

90 . Mat čuovvovaš áššiin govvidit iežat bearraša?

Sáhtát válljet mánga molssaeavttu.

- Mus lea okta váhnen
- Mus leat guokte váhnema
- Mus leat eanet go guokte váhnema
- Mus eai leat váhneamat dehe mus ii leat oktavuohhta sutnuide
- Mu váhneamat leaba earránan
- Orun arvedávgebearrašis. Nubbi dahje guktot váhneamat gullet seksuála- dehe sohka bealleunnitlohkui.
- Mun lean adopterejuvnon

91 . Veahkehatgo dehe divššutgo iežat bearašlahtu dehe eará lagaš olbmo, geas lea ovdamearkka dihte duođalaš buozalmas, váddu dehe gii lea hui boaris?

- Iežan bearašis ii leat dákkár dilli dehe veahkkedárbu
- Muhtun geardde jagis
- Mánnosaččat
- Vahkkosaččat
- Beaiválaččat dehe measta beaiválaččat

Bearaš ja orrun 2/3

92 . Mii lea alimus skuvlejupmi, man du váhnemat leaba čađahan?

Eadni

Áhčči

Eará váhnen

- Vuodđoskuvla dehe danveardásaš
- Logahat dehe ámmátoláhpolágádus
- Logahaga dehe ámmátoláhpolágádusa lassin ámmátlaš oahput
- Universiteahhta, ámmátallaskuvla dehe eará allaskuvla

93 . Leabago du váhnemat leamaš manjimussássán **12 mánu** áigge bargguheapmin dehe luopmuduvvon?

- Eaba
- Juo, okta mu váhnemiin
- Juo, guokte dehe eanet mu váhnemiin

94 . Makkárin árvvoštalat din bearaša ruđalaš dili?

- Hui buorrin
- Oalle buorrin
- Govttolažžan
- Oalle heittohin
- Hui heittohin

95 . Man riikkas don ja du váhnemat leat riegádan?

Vástit nu ahte guoská buohkaid.

Don

Eadni

Áhčči

- Suopma
- Ruotta
- Estteenan
- Ruošša
- Ukraina
- Muhtun eará Eurohpa riika
- Somalia
- Syria
- Irak
- Iran
- Afganistan
- India
- Kiinná
- Thaieanan
- Vietnam
- Muhtun eará riika

96 . Man guhká don leat orron Suomas?

- Oba eallenahkán
- Badjel 10 jagi, muhto in álohii
- 5-10 jagi
- 1-4 jagi
- Vuollet jagi

Bearaš ja orrun 3/3

97 . Bastátgo ságastallat iežat váhnemiiguin iežat áššiin?

- En jur goassige
- Duollet dálle
- Oalle dávjá
- Dávjá

Duhtavašvuohta eallimii

98 . Leatgo don eallimasat dálá áigge

- Hui duhtavaš
- Oalle duhtavaš
- In duhtavaš inge duhtameahttun
- Oalle duhtameahttun
- Hui duhtameahttun

99 . Man muddui leat ovttá dahje sierra oaivilis čuoovvovaš čuoččuemiiguin?
Merke juohkehaš čuoččuheami bokte dan molssaeavttu, mii govvida buoremusat iežat vásáhusat.

- Ollásit seamma oaivilis
- Seamma oaivilis
- Li seamma iige sierra oaivilis
- Sierra oaivilis
- Ollásit sierra oaivilis

Dovddan, ahte iežan beaivválaš dahkamušain lea mearkkašupmi

Oaččun miehtemielalaš máhcahaga iežan dahkamušain

Gulan alccesan dehálaš jovkui dehe servošii

Mun lean dárbbášlaš eará olbmuide

Bastán váikkuhit iežan eallima johtui

Dovddan, ahte eallimisttán lea ulbmil

Bastán háhpohallat munnje dehálaš áššiid

Oaččun ieš veahki dalle, go dan duođas dárbbášan

Muosáhan, ahte munnje luhttojuvvo

Bastán váikkuhit muhtin iežan eallinbirrasa áššiide

© Dearvvašvuođa ja buresveadjima lágádus, 2019, buot vuoigatvuođat leat doalahuvvon.

Friddajáigi

Čuovvovaš gažaldagas nehtain dárkkuhuvvojit heivehusat, spealut, filmmat dehe prográmmat, mat geavahuvvojit sierralágán rusttegiiguin (dego giehtatelefovndna, tableahtta, dihtor, televišuvdna) Neahta geavahus leat maid sosiála media ja fierbmebálvalusat.

100 . Man dávjá leat muosáhan čuovvovaš áššiid?

- Hui dávjá
- Oalle dávjá
- Ii beare dávjá
- In goassige

Mun lean geahččalan orrut unnit áiggi nehtas, muhto in leat lihkestuvvan

Mun galgalin loaktit eanet áigge bearrašiin, ustiibiiguin dehe leavssuiguin, muhto buot áigi gollá nehtas

Mun lean fuobmán iežan leat nehtas, vaikko mus ii leat rievtti mielde leamaš oba miellage doppe orrut

Lean dovdan iežan jierástuvvan go in leat beassan nehtii

In leat boradan dehe nohkan neahta geažil

Čuovvovaš jearaldagas ruhtaspeallu mearkaša speallama, mas **voitu dehe dáhpa lea ruhta.** Ruhtaspealut leat ee. veahtalanspealut, ruhtaspealloautomáhtat, faskunvuorbbit, ruhtaspealut, mat spellojuvvojit internehtas (dego nehttapoker) sihke priváhtta goartaspealut ruhtabidjosiiguin.

101 . Man dávjá spealat ruhtaspealuid?

- 6-7 beaivvi vahkus
- 3-5 beaivvi vahkus
- 1-2 beaivvi vahkus
- Hárvvit go oktii vahkus
- Hárvvit go oktii mánu
- In leat speallan manimus jagi áigge

102 . Man dávjá dagat čuovvovaš áššiid **studearenbeaivvi olggobealde?**

- Measta beaivválaččat
- Juohke vahku
- Juohke mánu
- Hárvvit
- In goassige

Mu áiggeádjijn lea lihkaheapmi dehe faláštallan

Mu áiggeádjijn lea lávlun, čuojaheapmi dehe komponeren

Mu áiggeádjijn lea neavttašepmi, sirkkus dehe dánšen

Mu áiggeádjijn sárgun, málen dehe čuovgagovven

Logan girjjiid iežan illun

Čálán divttaid dehe muitalusaid

Finan ealligovain, teáhteris, konsearttas dehe čájáhusain

Duddjon giehta- dehe muorradujiid, buđaldan, ráhkadan dehe divodan mášinnaid dehe rusttegiid

Mun koden dehe prográmmeren

Mu áiggeádjijn lea speallat giehtatelefovnain, tablehtain, dihtoriin dehe danveardásaččain

Ráhkadan animašuvnnaid, videoid dehe ealligovaid

Almmostahtán mediasisdoalu ovdamearkka dihte čálán bloggaid, ráhkadan videobloggaid dehe ráhkadan videoid internehtii

Divššun biebmoelli dehe šibiha

Oassálasttán muhtun eará searvvi, ovtastumi dehe organisašuvnna doibmii, omd. iskárlihkáduš, 4H-riekkis, eaktodáhtolaš čáskadangoddi, eaktodáhtolaš doaibma, searvegoddi

Barggadan jeavddalaččat juoidá eará

Čuovvovaš jearaldagas dáidaga ja kultuvrra hárjeheapmi lea ovdamearkka dihte sárgun, čállin, koden dehe teáhteris, festiválain, sirkosis dehe museas fitnan. Maidái musihka guldaleapmi, girjjiid lohkan, govven ja videoid ráhkadeapmi dehe ealligovaid geahččan lea dáidaga ja kultuvrra hárjeheapmi.

103 . Man dávjá dagat dáidaga dehe kultuvrra oahpisteami mielde dehe iešoaivves **friddjaáigge?**

- Measta beaivválaččat
- Juohke vahku
- Juohke mánu
- Hárvvit
- In goassige

Oahpisteami mielde diimmuin, ovdamearkka dihte dáiddaoahppolágádusas dehe oahppolágádusa rieggás

iešoaivves

104 . Smiehta buot dáidaga ja kultuvrra buđaldeamát mañimus vássán **7 beaivvi** áigge. Man galle beaivve lea buđaldan dáidagiin ja kultuvrrain anjke diimmu beaivvis?

- 0 beaivve
- 1 beaivve áigge
- 2 beaivve áigge
- 3 beaivve áigge
- 4 beaivve áigge
- 5 beaivve áigge
- 6 beaivve áigge
- 7 beaivve áigge

105 . Barggatgo stuđereami lassin eahketbeivviid, eahkediid dehe vahkuloahpaid barggu, mas dutnje máksojuvvo bálká?

- In (sirdás gažaldahkii 107)
- Juo

106 . Barggan gaskamearálaččat vahkus

- 1-5 diimmu
- 6-10 diimmu
- Badjel 10 diimmu

107 . Merke molssaeavttu, mii buoremusat govve du iežat oaivila. Orrunguovlluin dárkkuhuvvo iežat gávpotoasi dehe unnit báikegottiin ovdamearkka dihte gieldda dehe čoahkkebáikki.

- Ollásit seamma oaivilis
- Seamma oaivilis
- Li seamma iige sierra oaivilis
- Sierra oaivilis
- Ollásit sierra oaivilis

Orrunguovlluinan ordnejuvvo beroštahtti friddjaáiggi doaimma nuoraide

Orrunguovlluinan leat doarvái orodansajit nuoraide

Mun diedán orrunguvlon áiggeádjevejolašvuodain

Munnje heivvolaš áiggeádjebáikkid leat liiggás guhkkin

Áiggeájit, mat beroštahttet mu, leat ilá divrasat

108 . Du ruoktočujuhusa poastanummir: _____

Giitu vástadusainat!

Jus du buresveadjimii laktáseaddji áššit váivvidit miela, de lea dehálaš hállat daid birra vanhemiiguin dahje iežat oahppolágádusa dearvvašvuodadivššáriin. Sáhtát maiddá háleštit áššiida birra ovdamearkka dihte MLL Mánáid ja nuoraid telefavnas dahje chatis, Sekasin-chatis, Neahttadorvoruovttus, Bártniid telefavnas, Nissoniid linnjás dahje Rihkugillájeaddjigohcimis. [Bálvalusaid oktavuodadieđuid gávnnat dáppe \(suomagielat\).](#)

Man oaivilis don leat dán gažadeamis? Jus háliidat, sáhtát addit máhchaga gažadeamis dás: _____

Deaddil loahpas “Sádde”-boalu ja gidde bláđána.